

İÇ HİZMET KANUNU:

M) ASKERLERİN SİLÂH KULLANMA YETKİLERİ¹

Madde 87 - (Değişik: 25.4.1972 - 1582 S.Kn)

Askerler karakol, karakol nöbetçisi, devriye, nakliyat muhafazası hizmetlerinde veya asayışı temin için görevlendiril-diklerinde aşağıda gösterilen hallerde silâh kullanmaya yetkilidirler.

I - Silâh kullanılmasını gerektiren haller

a) Bu hizmetlerden birini yaparken müessir bir fiil ile taarruza uğranıldığı veya müessir bir fiil veya tehlikeli bir tehdit ile bu hizmetlerin yapılmasına mukavemet edildiği takdirde bu taarruz ve mukavemetleri gidermek için,

b) Bir taarruz veya mukavemete hazırlanan ve silâhını veya mukavemete elverişli bir âleti bırakmaya davet edildiği halde, bu davete derhal itaat etmiyen veyahut bıraktığı silâhı veya âleti tekrar eline almaya davranan veya alan kimseyi itaate zorlamak için,

c) Bu kanunun 80 ve 81 inci maddeleri gereğince muvakkaten yakalanan bir şahsın veyahut muhafaza ve sevki kendisine tevdi edilmiş olan bir tutuklunun veya hükümlünün kaçması veya kaçmaya teşebbüs etmesi ve verilecek dur emrini dinlemediği görüldüğünde başka türlü ele geçirilmesi kabil olmadığı takdirde yakalanması için,

d) Kendi muhafazasına tevdi edilmiş olan insan ve her türlü eşyaya karşı vukubulan taarruzu defetmek için,

---

¹ ÖNEMLİ NOT: Bu Sayfada yer alan açıklamalardan alıntı yapmak için, alıntı yapılan yazıya şu ibare eklenmelidir : "En son içtihatlı, notlu, açıklamalı, ek ve örnekli Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu ve Yönetmeliği, Askeri Ceza Kanunu, Disiplin Mahkemeleri Kanunu, Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 645 s., Ankara 2010, 1. Baskı" isimli Kitaptan alıntı yapılan ve askerihukuk.net isimli web sitesine konulan bu dosya ve açıklamaların tüm hakları anılan kitabın yazarı (E.) Hak.Alb. Orhan ÇELEN'e aittir." Bu ibare eklenmek şartıyla, buradaki dosyalardan Fikir ve Sanat Eserleri Kanununa uygun kısa alıntılar yapılabilir, ancak yazarının izni olmaksızın açıklama ve dosyanın tamamı başka bir mecraza kopyalanamaz veya başka yerde yayınlanamaz.

e) Bu maddede sayılan görevleri yapan askerlere karşı, sözle yapılan sataşma veya hareketlerin bertaraf edilmesi sırasında mukavemet, taarruz, müessir fiil veya tehlikeli bir tehditle karşılaşıldığında bu halleri gidermek için.

II - Silâh kullanma derecesi

Bu maddede yazılı hizmetlerin yapılması sırasında silâh kullanılması için başkaca bir çare kalmaması veya zaruret olması şarttır.

1. Şahıs veya topluluk silâhsız ise; mukavemet, taarruz, müessir fiil veya tehdidin derecesine göre asayiş hizmeti ile görevli birlik komutanı gerekli uyardı yaparak silâh kullanılacağını ihtar eder. Bu ihtara itaat edilmezse bunu sağlayacak dereceden başlamak üzere silâh kullanılır.

2. Şahıs veya topluluk silâhlı veya taarruzun önemli derecede etkili kılacak şekilde aletleri taşıyorsa, silâh veya aletlerin bırakılması ihtar olunur. Tecavüz taarruz veya mukavemet buna rağmen devam ederse itaati sağlayacak dereceden başlamak üzere silâh kullanılır.

III - Silâh kullanma tarzı

1. Silâh çeşitlerine göre etkili olabilecek şekilde kullanılır. Önce kesici ve dürtücü silâhlar ile ateşli silâhlar hedefe tevcih edilir, sonra ateşli silâhların dipçik ve kabzaları kullanılır, daha sonra kesici ve dürtücü ve ateşli silâhlar bilfiil kullanılır.

2. Silâh kullanmak mutlaka ateş etmek değildir. Ateş etmek son çaredir. Önce havaya ihtar ateşi yapılır. Sonra ayağa doğru ateş edilir, mukavemet veya taarruza veyahut tehlikeli bir tehdide varan mukavemet hali devam ederse, hedef gözetilmeksizin ateş edilir.

IV - Ateş emri ve kendiliğinden ateş etmek

1. Ateş etmek bilhassa bunun için emir verilmiş olmasına bağlıdır.

2. Ateş emri verilmemiş olsa dahi her asker silâhını kullanabilir. Ancak silâhını kullanılacağı zamanın ve kullanma derece ve tarzının tayini her olayın cereyan ettiği haller ve şartlar göz önünde tutularak silâhını kullanacak asker tarafından bizzat takdir olunur.

V - Ateş emri vermeye yetkili makamlar

1. Bu maddede yazılı görevleri yapmak için birliğe görev veren üst komutan olay yerinde bulunuyorsa sözle ateş emri vermeye yetkilidir. Komutan, bu emri yazı ile teyit eder.

2. Asayişe memur edilen kuvvetlerin olay yerinde bulunan birlik komutanı veya asayişe memur edilen birliğin parçalarına komuta eden en küçük komutan ve âmirler dahi önceden emir verilmemiş olsa bile sözle ateş emri vermeye yetkilidir.

VI - Sorumluluk

Her olayın cereyan ettiği haller ve şartlar göz önünde tutulmak kaydıyla bu madde hükümlerine göre silâhını kullanan askere ve silâhını kullanma emrini veren birlik komutanına sorumluluk yüklenemez.

VII - Soruşturma usulu ve adlî yardım

(Ek: 22.11.1990 - 3683 S.Kn) Silâh kullanmak zorunda kalan asker kişiler hakkında, hazırlık soruşturması Askeri Savcı, Cumhuriyet Savcısı veya yardımcıları tarafından yapılır. Haklarında dava açılan sanık asker kişiler duruşmadan varestede tutulabilir. Olayın mahiyetine ve kusurun derecesine göre sanığın mensup olduğu Bakanlıkça durumu uygun görülenlerin vekalet verdiği avukatın ücreti, bu bakanlıkların bütçesine konulacak ödenekten karşılanır. Avukat tutma ve avukatlık ücretinin ödeme usul ve esasları, Milli Savunma ve İçişleri Bakanlıklarınca bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç ay içinde çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

***

Madde 88 - (Değişik: 25.4.1972 - 1582 S.Kn)

Silâh kullanma yetkisini haiz bulunan her asker veya silâh kullanma emrini vermeye yetkili her komutan kanunun tâyin etmiş olduğu müsaadeleri yerinde ve zamanında kullanmaz veya silâhlarından tamamiyle istifade etmezse fiilin mahiyetine göre cezalandırılır.

****

Madde 89 - 87 nci maddede gösterilen hallerden başka hizmete ait bir vazifeyi yaparken maruz kaldığı bir mukavemeti bertaraf etmek veyahut askere

veya askeri eşyaya karşı yapılan bir tecavüze karşı koymak için silâh kullanmak zarureti hâsıl olursa, her asker silâh kullanmaya salâhiyetli ve vazifelidir.

***

Madde 90 - 87 ve 89 ncu maddelerde gösterilen hallerden başka her asker meşru müdafa halinde silâh kullanmaya salâhiyettardır.

NOT:

- İç Hz.Yönt.nin 640 ve 661 inci maddelerine bkz.
- Zaruret hali: T.C.K. 49/3
- Karakol, karakol nöbetçisi, devriye: İç Hz.K. 78
- Nakliye muhafazası: İç Hz.Yönt. 684 vd.
- Asayişî temin: İç Hz.K. 86
- Askeri inzibatların vazifeli buldukları zamanda İç Hz.K.nun 87, 88, 89 uncu maddelerinde (ve her türlü ahvalde de 90 ıncı maddesinde) zikredilen silah kullanma yetkisini haiz oldukları: İç Hz.K. 96
- Hakkında Dava Açılan Asker Kişiler İçin Avukat Tutma ve Avukatlık Ücretinin Ödeme Usul ve Esasları Hakkında Yönt. için bkz. R.G: 1.7.1992, S.21271.
- Any. 17, JTGYK. 11, JTGY.Yönt. 39-40., PVSK.nun 16, Ek md. 6, 1402 S.K. 4, 1481 S.K. 1,2,3, 2935 S.K. 23, 1918 S.K. 11, TCK. 49/1-2-3, 461, 1721 S.K. 8, 2495 S.K. 10. md.sine bkz.

AÇIKLAMA:

Madde 88 açıklaması: İç Hz.K.nun 87 nci ve 89 uncu maddelerinde yazılı sebeplerin varlığı halinde silah kullanma yetkisini tanıyan yasa koyucu, bunu İç Hz.K.nun 88 nci maddesine göre aynı zamanda bir görev olarak belirlemiştir. Silah kullanma yetkisini haiz bulunan her asker veya silah kullanma emrini vermeye yetkili her komutan (Bkz. İç Hz.K. 87/V fıkra) Kanunun tayin etmiş olduğu yetkileri yerinde ve zamanında kullanmak ve silahlarından tamamiyle istifade etmek zorundadır. Bunu yapmadığı takdirde fiilin mahiyetine göre cezalandırılır.

Madde 89 Açıklaması: 87 nci madde askerlerin belli görevleri yerine getirmesi sırasındaki koşulları öngörmektedir. Ancak, askerlik hizmetinin sınırları 87 nci maddedeki karakol, karakol nöbetçisi, devriye, nakliyat hizmetleri ile asayişe ilişkin görevlerle sınırlandırılmaz. Barışta ve olağanüstü hallerde asker çok değişik başka hizmetlerin yerine getirilmesi içinde görevlendirilebilir. 89 ncu madde de bu amaçla düzenlenmiş olup bu ihtiyaç "87 nci madde de gösterilen hallerden başka hizmete ait bir vazifeyi yaparken" tarzında ifade edilmiştir.

87 nci maddenin kapsamı dışında kalan durumlarda da askerin mukavemete uğraması veya askere veya askeri eşyaya karşı bir tecavüzün olması mümkündür. Gerek mukavemeti, gerekse saldırıyı kırmak gerekebilir. İşte bu gibi hallerde silah kullanmak zarureti doğarsa asker "silah kullanmaya selahiyetli ve vazifelidir".

89 ncu madde görev sınırlarını genişleten ve 87 nci maddeyi tamamlayan bir madde niteliğindedir.

Madde 90 Açıklaması: İç Hizmet Kanununun 90 ncı maddesi askerlerin meşru müdafaa halinde silah kullanma yetkisine haiz olduklarını açıkca belirtmektedir. Bu hüküm bulunmamış olsa dahi cezai sorumluluklar için temel yasa olan T.C.K.nun uygulanacağından kuşku yoktur. Nitekim Askeri Ceza Kanununun 44 ncü maddesi T.C.K.na yollama yapmak suretiyle bu düşüncüyü açıkca doğrulamaktadır.

T.C.K.nun 49/2 nci fıkrasında meşru müdafaa'nın tanımı şöyle yapılmaktadır: "Gerek kendisinin, gerek başkasının nefesine veya ırzına vukuu bulan haksız bir taarruzu filhal defi zaruretinin bahis olduğu mecburiyetle" işlenen fiillerden dolayı faile ceza verilmez. Bu tarife göre meşru müdafaa; bir kimsenin ağır ve haksız bir tecavüzü kendisinden veya başkasından uzaklaştırmak maksadiyle yaptığı zaruri aksümeldir.

AS. YARGITAY KARARLARI:

İnzibatların As.C.K. 106. ve 120. maddelerinde kabul edilen yetkileri, inzibat er ve devriyelerinin bu hakları İç hizmet Kanunu 87/2. ve İç Hizmet K. 2/2. md.lerine göre bütün erata karşıdır(As.Yrg.İçt.Brl.Krl., 27.11.1942, E.1748, K.2628).²

AS.YÜK.İDARE MAH. KARARLARI:

Ruhi rahatsızlığının halen devam ettiği sağlık kurulu raporu ile saptanan davacıya silah taşıma ve bulundurma izin belgesi verilmemesi, 6136 sayılı Kanun ile buna dayalı Yönetmeliğin amir hükmü olduğundan; aksi yöndeki iddiaya itibar edilememiştir(AYİM.2.D., 7.6.1999, E.1998/818, K.1999/417).

---

² Bkz: As.Yrg.Kr.Der., İçt.Brl.Krl.Kararları (1933-1996), S.11, Y.1997, s.12-13

Aralarında çıkan bir tartışma nedeniyle asker arkadaşı tarafından silahla öldürülen erin bu ölüm şeklinin görevin sebep ve tesiriyle meydana gelmediğinin anlaşılması karşısında, babası olan davacıya övünç madalyası verilebilmesine hukuken imkan yoktur(AYİM.2.D., 8.12.1999, E.1999/60, K.1999/739)

Emekli statüsünde iken korkutmak amacıyla silah boşaltmak suçundan mahkum olan davacı astsubaya , mevzuatın amir hükümleri karşısında ateş silah ve mermilerini taşıma ya da bulundurma izni verilemez(AYİM.2.D., 12.1.2000, E.1998/708, K.2000/51).